

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

6. října 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Listina základních práv Evropské unie — Články 39 a 49 — Evropský parlament — Volby — Právo volit — Občanství Evropské unie — Zpětné použití méně přísného trestního zákona — Vnitrostátní právní úprava stanovící zákaz práva volit v případě pravomocného odsouzení pro trestný čin před 1. březnem 1994“

Ve věci C-650/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím tribunal d'instance de Bordeaux (Francie) ze dne 7. listopadu 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 9. prosince 2013, v řízení

Thierry Delvigne

proti

Commune de Lesparre-Médoc,

Préfet de la Gironde,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, C. Vajda, S. Rodin a K. Jürimäe (zpravodajka), předsedové senátů, A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: L. Carrasco Marco, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 20. ledna 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za T. Delvigneho J. Fouchetem, avocat,
- za commune de Lesparre-Médoc M.-C. Baltazarem a A. Pagnouxem, avocats,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem, D. Colasem a F.- X. Bréchetem, jako zmocněnci,
- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: francouzština.

— za španělskou vládu L. Banciella Rodríguez-Miñónem, jako zmocněncem,
— za vládu Spojeného království M. Holtem, jako zmocněncem, ve spolupráci s J. Coppelem, QC,
— za Evropský parlament D. Moorem a P. Schonardem, jako zmocněnci,
— za Evropskou komisi P. Van Nuffelem a H. Krämerem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. června 2015,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 39 a 49 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi T. Delvignem na straně jedné a commune de Lesparre Médoc (Francie) a préfet de la Gironde na straně druhé ve věci vyškrtnutí T. Delvigneho ze seznamu voličů obce Lesparre-Médoc.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 1 Aktu o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách, jenž je připojen k rozhodnutí Rady 76/787/ESUO, EHS, Euratom ze dne 20. září 1976 (Úř. věst. L 278, s. 1), ve znění rozhodnutí Rady 2002/772/ES, Euratom ze dne 25. června 2002 a ze dne 23. září 2002 (Úř. věst. L 283, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 137, dále jen „akt z roku 1976“), stanoví:

„1. V každém členském státu jsou členové Evropského parlamentu voleni podle zásad poměrného zastoupení na základě kandidátních listin nebo jednotlivých převoditelných hlasů.

[...]

3. Volby probíhají všeobecným a přímým hlasováním a musí být svobodné a tajné.“
- 4 Článek 8 aktu z roku 1976 stanoví:
„S výhradou ustanovení tohoto aktu se volební postup v každém členském státě řídí vnitrostátními předpisy.

Těmito vnitrostátními předpisy, jež mohou případně zohledňovat zvláštnosti v členských státech, nesmí být celkově dotčen poměrný charakter volebního systému.“

Francouzské právo

- 5 Článek 28 trestního zákoníku, který byl přijat zákonem ze dne 12. února 1810, ve znění použitelném na skutkové okolnosti věci v původním řízení (dále jen „dřívější trestní zákoník“), v prvním pododstavci stanovil:

„Odsouzení za trestný čin je spojeno se zbavením občanského postavení.“

- 6 Podle článku 34 dřívějšího trestního zákoníku:

„Zbavení občanského postavení spočívá v:

[...]

2° Odnětí práva volit a být volen a obecně pak všech občanských a politických práv [...]

[...]“

- 7 Dřívější trestní zákoník byl zrušen s účinkem ke dni 1. března 1994 zákonem č. 92-1336 ze dne 16. prosince 1992 o nabytí účinnosti nového trestního zákoníku a o změně některých ustanovení trestního práva a trestního řízení, která musela být nutně provedena v důsledku tohoto nabytí účinnosti (JORF ze dne 23. prosince 1992, s. 17568). Článek 131-26 nového trestního zákoníku stanoví, že soud může rozhodnout o odnětí všech nebo části občanských práv na dobu nejvýše deset let v případě odsouzení za zločin a pět let v případě odsouzení za přečin.

- 8 Zákon č. 92-1336 ze dne 16. prosince 1992 ve znění zákona č. 94-89 ze dne 1. února 1994, o minimálním trestu, novém trestním zákoníku a některých ustanoveních trestního řízení (JORF ze dne 2. února 1994, s. 1803) v článku 370 stanoví:

„Aniž jsou dotčena ustanovení článku 702-1 trestního řádu, budou nadále použitelné tresty spočívající v odnětí občanských a rodinných práv, jakož i v zákazu možnosti být ustanoven přísedícím, jež vyplývají *ex lege* z pravomocného odsouzení pro trestný čin před vstupem tohoto zákona v platnost.“

- 9 Článek 702-1 trestního řádu, ve znění zákona č. 2009-1436 ze dne 24. listopadu 2009, o ukládání trestů (JORF ze dne 25. listopadu 2000, s. 20192), v prvním pododstavci stanoví:

„Každá osoba, vůči které bylo uplatněno odnětí práv, zákaz, zbavení způsobilosti nebo jakékoliv opatření spočívající ve zveřejnění, jež vyplývají *ex lege* z odsouzení v trestním řízení nebo byly vyhlášeny v odsuzujícím rozsudku jako doplňkový trest, může podat k soudu, který rozhodl o tomto odsouzení, nebo v případě několika odsouzení k poslednímu soudu, který rozhodl v dané věci, návrh na zrušení tohoto rozhodnutí v plném rozsahu nebo zčásti, a to včetně doby trvání tohoto odnětí, zákazu nebo zbavení způsobilosti. Pokud byl odsuzující rozsudek vydán porotním soudem, je soudem příslušným k rozhodnutí o uvedeném návrhu vyšetřovací senát, v jehož obvodu má sídlo tento porotní soud.“

- 10 Zákon č. 77-729 ze dne 7. července 1977 o volbě zastupitelů do Evropského parlamentu (JORF ze dne 8. července 1977, s. 3579), ve znění změn, upravuje volební postup použitelný na volby do Evropského parlamentu. Článek 2 tohoto zákona v pododstavci stanoví:

„Na volby zástupců do Evropského parlamentu podle aktu připojeného k rozhodnutí Rady Evropských společenství ze dne 20. září 1976, který se stal použitelným na základě zákona č. 77-680 ze dne 30. června 1977, se vztahuje hlava I knihy I volebního zákoníku a ustanovení následujících kapitol. [...]“

11 Kniha I hlava I kapitola 1 volebního zákoníku obsahuje ustanovení upravující podmínky práva volit. Tato kapitola obsahuje článek L 2, který stanoví, že „[p]rávo volit mají francouzští státní příslušníci starší osmnácti let, kteří požívají občanských a politických práv a nejsou ze zákona zbaveni způsobilosti.“

12 Článek L 5 volebního zákoníku v původním znění stanovil:

„Do seznamu voličů nelze zapsat:

1° Osoby odsouzené za trestné činy;

[...]“

13 Podle článku L 6 tohoto zákoníku ve znění použitelném na věc v původním řízení:

„Do seznamu voličů nemohou být po dobu určenou rozsudkem zapsány osoby, jimž soudy odňaly právo volit podle právních předpisů umožňujících takové odnětí.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

14 Thierry Delvigne byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce dvanácti let za závažný trestný čin pravomocným rozsudkem ze dne 30. března 1988.

15 Z vyjádření předložených Soudnímu dvoru vyplývá, že podle ustanovení článků 28 a 34 dřívějšího trestního zákoníku mělo toto odsouzení *ex lege* za následek ztrátu občanského postavení T. Delvigneho, spočívající mimo jiné v odnětí jeho práva volit a být volen.

16 Zákonem ze dne 16. prosince 1992 byl z nového trestního zákoníku, který nabyl účinnosti dne 1. března 1994, odstraněn vedlejší trest ztráty občanského postavení, který byl *ex lege* následkem uložení trestu. Nový trestní zákoník v současnosti stanoví, že o odnětí všech nebo části občanských práv musí rozhodnout soud, a to na dobu nejvýše deseti let v případě odsouzení za zločin.

17 V souladu s článkem 370 zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění však bylo odnětí občanských práv T. Delvigneho zachováno v platnosti i po 1. březnu 1994, neboť to vyplývalo z odsouzení v trestním řízení, které nabylo právní moci před nabytím účinnosti nového trestního zákoníku.

18 V roce 2012 bylo ve vztahu k T. Delvignemu vydáno rozhodnutí příslušné správní komise přijaté na základě článku L 6 volebního zákoníku nařizující jeho vyškrtnutí z voličských seznamů obce Lesparre Médoc, kde má bydliště. T. Delvigne podal proti rozhodnutí o tomto vyškrtnutí žalobu k předkládajícímu soudu.

19 T. Delvigne navrhoval, aby předkládající soud položil předběžnou otázku Soudnímu dvoru s cílem získat výklad unijního práva, přičemž uplatňoval nerovné zacházení vyplývající z použití zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění. Konkrétně tvrdí, že v souvislosti s článkem 370 tohoto zákona vyvstává „problém slučitelnosti s unijním právem“ spočívající v porušení několika ustanovení Listiny.

20 Za těchto podmínek se tribunal d'instance de Bordeaux rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Má být článek 49 Listiny [...] vykládán tak, že brání tomu, aby článek vnitrostátního zákona zachovával zákaz, který je navíc časově neomezený a nepřiměřený, uložit mírnější trest osobám, které byly odsouzeny předtím, než nabyl účinnosti méně přísný trestní zákon č. 94-89 ze dne 1. února 1994?
- 2) Má být článek 39 Listiny [...], který se použije na volby do Evropského parlamentu, vykládán tak, že brání členským státům Evropské unie v tom, aby stanovily obecný, časově neomezený a automatický zákaz výkonu občanských a politických práv, tak aby nedošlo k nerovnému zacházení mezi státními příslušníky členských států?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 21 Předmětem sporu v původním řízení je zákonnost vyškrtnutí T. Delvigneho z voličských seznamů na základě článku L 6 volebního zákoníku v důsledku odnětí práva volit, které bylo *ex lege* spjato s trestem, k němuž byl odsouzen v roce 1988.
- 22 V této souvislosti je třeba uvést, že jak upřesnila francouzská vláda v písemném vyjádření a na jednání před Soudním dvorem, byl trestněprávní režim vedlejšího trestu zrušen v rámci reformy trestního zákoníku v roce 1994. Tato změna trestního zákona však neovlivnila situaci T. Delvigneho, pokud jde o jeho právo volit, jelikož se na něj nadále vztahuje zákaz volit podle článků L 2 a L 6 volebního zákoníku ve spojení s článkem 370 zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění.
- 23 Za těchto okolností předkládající soud svými otázkami, které je třeba posuzovat společně, žádá o výklad článku 39 a čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny, aby mohl posoudit, zda je odnětí práva T. Delvigneho volit, které bylo nařízeno podle ustanovení článků L 2 a L 6 volebního zákoníku ve spojení s článkem 370 zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění, v důsledku něhož byl vyškrtnut z voličských seznamů, slučitelné s těmito ustanoveními.

K pravomoci Soudního dvora

- 24 Francouzská a španělská vláda, jakož i vláda Spojeného království namítají nedostatek pravomoci Soudního dvora odpovědět na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, jelikož podle názoru těchto vlád vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení nespadá do oblasti působnosti unijního práva. Tyto vlády především tvrdí, že vnitrostátní soud neuvádí žádné ustanovení unijního práva, které by umožňovalo stanovit spojitost mezi touto právní úpravou a unijním právem, a že proto uvedená právní úprava nepředstavuje uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.
- 25 Je třeba připomenout, že oblast působnosti Listiny je s ohledem na jednání členských států definována v čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena členským státům, výhradně pokud uplatňují unijní právo (rozsudek Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 17).
- 26 Článek 51 odst. 1 Listiny potvrzuje ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž se základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace (viz rozsudky Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 19, a Torralba Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, bod 29).

- 27 Pokud tedy právní situace do působnosti unijního práva nespadá, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout a případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit (viz rozsudky Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 22, jakož i Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, bod 30 a citovaná judikatura).
- 28 Je proto třeba určit, zda situace občana Unie, vůči němuž stejně jako vůči T. Delvignemu směřuje rozhodnutí o vyškrtnutí z voličských seznamů, které přijaly orgány členského státu a které má za následek ztrátu práva volit ve volbách do Evropského parlamentu, spadá do působnosti unijního práva.
- 29 V tomto ohledu článek 8 aktu z roku 1976 stanoví, že s výhradou ustanovení obsažených v tomto aktu se volební postup v každém členském státě řídí vnitrostátními předpisy.
- 30 V projednávané věci byl T. Delvigne vyškrtnut z voličských seznamů, jelikož z důvodu odsouzení za závažný trestný čin v roce 1988 patří mezi osoby, které podle ustanovení volebního zákoníku ve spojení s článkem 370 zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění nesplňují podmínky pro přiznání práva volit na vnitrostátní úrovni. Jak však zdůraznil ve svém vyjádření Parlament, článek 2 zákona ze dne 7. července 1977 o volbách zástupců do Evropského parlamentu, který vycházel z aktu z roku 1976, výslovně odkazuje na tyto podmínky, pokud jde konkrétně o právo volit ve volbách do Evropského parlamentu.
- 31 Pokud jde o osoby, které mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, Soudní dvůr sice v rozsudcích Španělsko v. Spojené království (C-145/04, EU:C:2006:543, body 70 a 78), jakož i Eman a Sevinger (C-300/04, EU:C:2006:545, body 43 a 45) rozhodl, že čl. 1 odst. 3 a článek 8 aktu z roku 1976 výslovně a přesně neurčují, kdo má toto právo, a že proto za současného stavu unijního práva spadá určení osob, které mají toto právo, do pravomoci každého členského státu při respektování unijního práva.
- 32 To však nemění nic na tom, jak uvádějí ve svých vyjádřeních německá vláda, Parlament a Evropská komise, že členské státy jsou v rámci výkonu této pravomoci vázány povinností zajistit, aby byli poslanci Evropského parlamentu voleni v přímých a všeobecných volbách svobodným a tajným hlasováním, která je stanovena v čl. 1 odst. 3 aktu z roku 1976 ve spojení s čl. 14 odst. 3 SEU.
- 33 Proto je třeba na členský stát, který v rámci plnění povinnosti podle čl. 14 odst. 3 SEU a čl. 1 odst. 3 aktu z roku 1976 stanoví ve vnitrostátní právní úpravě vyloučení ze skupiny osob, které mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, občany Unie, kteří byli stejně jako T. Delvigne pravomocně odsouzeni v trestním řízení před 1. březnem 1994, nahlížet tak, že uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.
- 34 Soudní dvůr má tudíž pravomoc k zodpovězení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

K přípustnosti

- 35 Francouzská vláda namítá nepřípustnost položených otázek, na jedné straně proto, že odpovědi Soudního dvora podle jejího názoru nejsou pro předkládající soud nezbytné k vyřešení sporu v původním řízení, a na druhé straně proto, že tento soud dostatečně nevymezil skutkový a právní rámec, do kterého tyto otázky spadají.
- 36 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade.

Jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (viz zejména rozsudky Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, bod 40 a citovaná judikatura, jakož i Gauweiler a další, C-62/14, EU:C:2015:400, bod 24).

- 37 Odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz rozsudky Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, bod 42 a citovaná judikatura, jakož i Gauweiler a další, C-62/14, EU:C:2015:400, bod 25).
- 38 V projednávané věci je možné jednoznačně vyvodit ze skutkových a právních poznatků, jimiž Soudní dvůr disponuje a které jsou také zopakovány v bodech 22 až 24 tohoto rozsudku, že předkládající soud Soudní dvůr žádá o výklad článků 39 a 49 Listiny, aby mohl posoudit slučitelnost vnitrostátního práva, na základě kterého byl T. Delvigne vyškrtnut z voličských seznamů, s těmito ustanoveními Listiny.
- 39 Za těchto podmínek mají předběžné otázky přímý vztah k předmětu sporu v původním řízení, a jsou tudíž přípustné.

K věci samé

- 40 Je třeba předeslat, že čl. 52 odst. 2 Listiny stanoví, že práva uznaná Listinou, jež jsou podrobněji upravena ve Smlouvách, jsou vykonávána za podmínek a v mezích v nich stanovených.
- 41 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle vysvětlení k Listině, k nimž je v souladu s čl. 6 odst. 1 třetím pododstavcem SEU a čl. 52 odst. 7 Listiny třeba přihlížet s ohledem na cíl provést její výklad, čl. 39 odst. 1 Listiny odpovídá právu zaručenému v čl. 20 odst. 2 písm. b) SFEU. Druhý odstavec tohoto článku 39 odpovídá čl. 14 odst. 3 SEU. Tato vysvětlení kromě toho upřesňují, že druhý odstavec článku 39 přejímá základní zásady volebního systému v demokratické společnosti.
- 42 Pokud jde o čl. 20 odst. 2 písm. b) SFEU, Soudní dvůr již rozhodl, že toto ustanovení se omezuje na použití zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti na výkon práva volit ve volbách do Evropského parlamentu, když stanoví, že každý občan Unie mající bydliště v členském státě, jehož není státním příslušníkem, má právo volit v těchto volbách v členském státě, v němž má bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu (v tomto smyslu viz rozsudek Španělsko v. Spojené království, C-145/04, EU:C:2006:543, bod 66).
- 43 Článek 39 odst. 1 Listiny se tedy nevztahuje na situaci, o jakou jde ve věci v původním řízení, jelikož se týká práva občana Unie volit v členském státě, jehož je státním příslušníkem, jak to vyplývá ze skutečností obsažených ve spise, jimiž disponuje Soudní dvůr.
- 44 Pokud jde o čl. 39 odst. 2 Listiny, tato Listina představuje, jak vyplývá z úvah uvedených v bodě 41 tohoto rozsudku, vyjádření práva občanů Unie volit ve volbách do Evropského parlamentu v Listině na základě čl. 14 odst. 3 SEU a čl. 1 odst. 3 aktu z roku 1976.
- 45 Je přitom zjevné, že odnětí práva T. Delvigneho volit podle ustanovení vnitrostátní právní úpravy dotčených ve věci v původním řízení představuje omezení výkonu práva zaručeného v čl. 39 odst. 2 Listiny.
- 46 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 52 odst. 1 Listiny připouští, že výkon práv, která jsou zaručena v čl. 39 odst. 2 Listiny, lze omezit, pokud jsou tato omezení stanovena zákonem, respektují podstatu těchto práv a svobod a při dodržení zásady proporcionality jsou nezbytná a skutečně

odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Evropská unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého (v tomto smyslu viz rozsudky Volker und Markus Schecke a Eifert, C-92/09 a C-93/09, EU:C:2010:662, bod 50, jakož i Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 55).

- 47 Vzhledem k tomu, že ve věci v původním řízení vyplývá dotčené odnětí práva volit z použití ustanovení volebního zákoníku ve spojení s ustanoveními trestního zákoníku, je třeba mít za to, že je stanoveno zákonem.
- 48 Toto omezení kromě toho respektuje podstatu práva volit uvedenou v čl. 39 odst. 2 Listiny. Uvedené omezení totiž neohrožuje toto právo jako takové, protože jeho účinkem je vyloučit některé osoby ze skupiny osob, které mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, za zvláštních podmínek a z důvodu jejich chování, pokud jsou uvedené podmínky splněny.
- 49 A konečně takové omezení, o jaké jde ve věci v původním řízení, se zdá být přiměřené, neboť zohledňuje povahu a závažnost spáchaného trestného činu, jakož i délku trestu.
- 50 Jak uvedla francouzská vláda ve svém vyjádření předloženém Soudnímu dvoru, odnětí práva volit, jež bylo uplatněno na T. Delvigneho v důsledku jeho odsouzení k dvanácti letům odnětí svobody za závažný trestný čin, se vztahovalo pouze na osoby, které byly odsouzeny za trestný čin, za jehož spáchání se ukládá trest odnětí svobody v délce nejméně pěti let až na doživotí.
- 51 Francouzská vláda kromě toho tvrdila, že vnitrostátní právní předpisy, a zejména článek 702-1 trestního řádu v pozměněném znění, poskytuje osobě nacházející se v situaci T. Delvigneho možnost domáhat se a dosáhnout zrušení doplňkového trestu spočívajícího ve zbavení občanského postavení, který vedl k odnětí jeho práva volit.
- 52 Z výše uvedených skutečností vyplývá, že čl. 39 odst. 2 Listiny nebrání tomu, aby taková právní úprava členského státu, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, vyloučila *ex lege* ze skupiny osob, které mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, osoby, které byly stejně jako žalobce v původním řízení pravomocně odsouzeny v trestním řízení za závažný trestný čin před 1. březnem 1994.
- 53 Pokud jde o pravidlo zpětného použití méně přísného trestního zákona uvedené v čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny, toto pravidlo uvádí, že pokud poté, co již byl trestný čin spáchán, stanoví zákon mírnější trest, uloží se tento mírnější trest.
- 54 Jak bylo uvedeno v bodech 16 až 22 tohoto rozsudku, v projednávané věci byl v rámci reformy dřívějšího trestního zákoníku, která byla provedena v roce 1994, zrušen trest odnětí práva volit jako vedlejší trest vyplývající *ex lege* z odsouzení v trestním řízení a nahrazen doplňkovým trestem, který musí být uložen soudem podle článku 131-26 nového trestního zákoníku, a to v délce nejvýše deseti let v případě odsouzení za zločin a pěti let v případě odsouzení za přečin.
- 55 Tato změna však neovlivnila situaci T. Delvigneho, jelikož na něj se z důvodu jeho odsouzení v trestním řízení za závažný trestný čin před 1. březnem 1994 nadále vztahuje zákonný časově neomezený zákaz volit podle ustanovení volebního zákoníku ve spojení s článkem 370 zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění. Francouzská vláda na jednání upřesnila, že důvodem pro zachování účinků odsouzení, která nabyla právní moci před 1. březnem 1994, byla skutečnost, že vnitrostátní zákonodárce chtěl zabránit tomu, aby trest odnětí práva volit vyplývající z odsouzení v trestním řízení zanikl automaticky a okamžitě v den nabytí účinnosti nového trestního zákoníku, když tento nový trestní zákoník zachovává trest odnětí práva volit v podobě doplňkového trestu.
- 56 V tomto ohledu stačí uvést, že pravidlo zpětného použití méně přísného trestního zákona uvedené v čl. 49 odst. 1 poslední věty Listiny nemůže bránit takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, jelikož tato právní úprava se, jak vyplývá ze znění článku 370

zákona ze dne 16. prosince 1992 v pozměněném znění, omezuje na zachování trestu odnětí práva volit vyplývajícího *ex lege* z odsouzení v trestním řízení pouze pro případy pravomocných odsouzení, ke kterým došlo za platnosti dřívějšího trestního zákoníku.

- 57 Jak bylo připomenuto v bodě 51 tohoto rozsudku, tato právní úprava v každém případě výslovně poskytuje osobám, na které se takový trest odnětí volebního práva vztahuje, možnost domáhat se a dosáhnout zrušení tohoto trestu. Jak vyplývá ze znění článku 702-1 trestního řádu v pozměněném znění, je tato možnost poskytnuta všem osobám, kterým bylo odňato právo volit, ať už jako důsledek odsouzení v trestním řízení stanovený *ex lege* podle dřívějšího trestního zákoníku, anebo jako výsledek rozhodnutí soudu, který tento trest uložil jako doplňkový trest podle ustanovení nového trestního zákoníku. Za těchto okolností zahájení řízení před příslušným vnitrostátním soudem na základě tohoto ustanovení osobou, která se nachází v situaci T. Delvigneho a usiluje o zrušení trestu odnětí volebního práva vyplývajícího *ex lege* z odsouzení v trestním řízení podle ustanovení dřívějšího trestního zákoníku, vytváří možnost přehodnotit jeho osobní situaci, a to i pokud jde o délku tohoto trestu.
- 58 S ohledem na všechny předcházející úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 39 odst. 2 a čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby taková právní úprava členského státu, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, vyloučila *ex lege* ze skupiny osob, které mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, osoby, které byly stejně jako T. Delvigne pravomocně odsouzeny v trestním řízení za závažný trestný čin před 1. březnem 1994.

K nákladům řízení

- 59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 39 odst. 2 a čl. 49 odst. 1 poslední věta Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby taková právní úprava členského státu, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, vyloučila *ex lege* ze skupiny osob, které mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu, osoby, které byly stejně jako žalobce v původním řízení pravomocně odsouzeny v trestním řízení za závažný trestný čin před 1. březnem 1994.

Podpisy.